

महाराष्ट्र विधानसभा
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
मंगळवार, दिनांक ११ मार्च, २०२५
(सकाळी ११.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —

- (१) संसदीय कार्य मंत्री : महाराष्ट्र विधानसभेच्या सन २०२४ च्या पाचव्या (हिवाळी) अधिवेशनात दिनांक १६ डिसेंबर, २०२४ ते दिनांक २१ डिसेंबर, २०२४ या कालावधीत मा.मंत्री महोदयांनी विधानसभा सभागृहात दिलेल्या एकूण ४६ आश्वासनांची यादी तसेच, सन २०२४ चे पाचवे (हिवाळी) अधिवेशन संस्थगित झाल्यानंतर, आतापर्यंत पूर्तता करण्यात आलेल्या एकूण ६० आश्वासनांच्या पूर्ततेची विवरणपत्रे यादीसह सभागृहासमोर ठेवतील.
- (२) वने मंत्री : महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा पन्नासावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (३) पशुसंवर्धन मंत्री : महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर यांचा सन २०२३-२०२४ चा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (४) वस्त्रोद्योग मंत्री : महाराष्ट्र राज्य यंत्रमाग महामंडळ मर्यादित, नवी मुंबई यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा एकावनावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : स्थगन प्रस्तावाच्या सूचना — (असल्यास) (म.वि.स. नियम ९७ अन्वये)

चार : लक्षवेधी सूचना (म.वि.स. नियम १०५ अन्वये) :

(गुरुवार, दिनांक ६ मार्च, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली परंतु पुढे ढकलण्यात आलेली लक्षवेधी सूचना क्रमांक १)

- (१) श्री. महेश लांडगे, अॅड. राहूल कुल, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे लक्ष वेधतील :-

"शहरी भागांमध्ये मोठ्या प्रमाणात गृहप्रकल्प उभारले जात असणे, सदनिकाधारक हे स्थानिक स्वराज्य संस्थांना प्रामाणिकपणे कर भरणा करणारे करदाते असणे, त्यांना पायाभूत सोयी-सुविधा सक्षमपणे देण्याबाबत प्राधान्य देण्याची आवश्यकता असताना अनेक ठिकाणी सोसायटींच्या आवारातच बिअर शॉप व लिकर शॉपला शासनाकडून परवानगी दिली जात असणे, त्यामुळे मद्यपींचा उपद्रव, वादंग, महिलांबाबत छेडछाड इत्यादींचे प्रमाण वाढणे, लहान मुलांमध्ये भीतीचे वातावरण असणे, स्थानिक रहिवाशांना नाहक मनःस्ताप होत असणे, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींना सोसायटीधारकांच्या तक्रारी येत असणे, यास्तव राज्य शासनाने बिअर शॉप व लिकर शॉप परवाना देताना नियमावलीमध्ये सुधारणा करण्याची आवश्यकता असणे, याबाबत तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(शुक्रवार, दिनांक ७ मार्च, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली परंतु पुढे ढकलण्यात आलेली लक्षवेधी सूचना क्रमांक २)

(२) सर्वश्री. कृष्णा खोपडे, विकास ठाकरे, विजय वडेटीवार, नानाभाऊ पटोले, अस्लम शेख, अमित झनक, संजय मेश्राम, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे लक्ष वेधतील :-

"नागपूर सुधार प्रन्यास अंतर्गत अभिन्यासातील अनेक भूखंडावर असलेले प्लेग्राउन्ड / पार्कचे आरक्षण, या आरक्षित जागेवर तसेच अनेक ठिकाणी ओपन स्पेसवर अंदाजे ४०-५० वर्षांपासून घरांचे झालेले बांधकाम, तसेच या ठिकाणी आमदार, खासदार व शासकीय निधीतून झालेली विकासकामे, गुंठेवारी अंतर्गत नियमितीकरणास पात्र असणे, परंतु नियमितीकरण अद्याप करण्यात आले नसणे, सदर आरक्षण वगळून बांधकामे नियमित करण्यासाठी नागपूर सुधार प्रन्यासने आतापर्यंत केलेली कारवाई, सदर प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे किंवा कसे, मात्र अद्याप यासंदर्भात कसल्याही प्रकारे न्यायनिवाडा होत नसल्यामुळे निवासीयांची होत असलेली कुचंबणा, यावर योग्य मार्ग काढून हजारो घरमालकांना दिलासा देण्यासाठी बांधकाम नियमितीकरण करण्याची आवश्यकता, यावर शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(३) सर्वश्री. चेतन तुपे, ज्ञानेश्वर कटके, डॉ. जितेंद्र आव्हाड, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"पुणे जिल्ह्यातील अहिल्यानगर महामार्गावरील वाघोली पोलीस ठाण्यासमोरच केसनंद फाट्यावर पुण्याकडून येणाऱ्या बिस्टवेस इंटरप्राईजेस कंपनीच्या डम्परने धडक देत फुटपाथवर झोपलेल्या ९ जणांना जागेवरच चिरडले असल्याची हृदयद्रावक घटना दिनांक २३ डिसेंबर, २०२४ रोजी घडलेली असणे, डम्पर चालक हा दारुच्या नशेत

असल्याचे आढळून येणे, वर्षभरात या महामार्गावर २०० लहान मोठे अपघात होऊन त्यामध्ये ५३ जणांचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास येणे, वाघोली परिसरात मृत व्यक्ती हे भंगार गोळा करून आपला उदरनिर्वाह करीत असणे, तथापि अशाप्रकारे त्यांचा मृत्यू होणे न पटण्याजोगे असणे, अपघातानंतर मृतांच्या नातेवाईकांद्वारे महामार्गावर रस्ता रोको आंदोलन करण्यात येणे, तसेच या अपघाताची चौकशी करून मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी मृतांच्या वारस नातेवाईकांना २५ लाख रुपयांची मदत द्यावी अशी मागणी मृतांच्या नातेवाईकांनी करणे, तसेच शासन गरीबांकडे लक्ष देत नसल्याने सर्व मजुरांचे पुनर्वसन करण्यात यावे अशीही मागणी करण्यात येणे, याप्रकरणी शासनाने तातडीने कार्यवाही करण्याची आवश्यकता व शासनाची प्रतिक्रिया."

(४) श्रीमती देवयानी फरांदे, श्री. अतुल भातखळकर, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबईसह महाराष्ट्रातील विविध भागात प्रार्थना स्थळांवर भोंगे लाऊन ध्वनी प्रदूषण केले जात असणे, मुंबई उच्च न्यायालयाने दिनांक २३ जानेवारी २०२५ रोजी आदेश देऊन मशिदीसह प्रार्थना स्थळांकडून ध्वनी प्रदूषण प्रतिबंध नियमांचे उल्लंघन होत असल्याचे स्पष्ट करणे, ध्वनी प्रदूषण प्रतिबंध नियमांप्रमाणे दिवसा ५५ डेसिबल व रात्री ४५ डेसिबल आवाजाची मर्यादा असणे, रात्री दहा ते सकाळी सहा या वेळेत भोंग्यांचा वापर करण्यास बंदी असणे, या विषयी सन २०१६ साली मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेले आदेश स्पष्ट असल्याने प्रार्थना स्थळांवरील भोंग्यांवर कारवाई करण्याचे आदेश पोलीस प्रशासनाला देण्यात येणे, तसेच याबाबत सक्त कारवाई करून जाणीवपूर्वक नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या अधिकाऱ्यांना जरब बसवण्याचे आदेश देण्यात येणे, अशाप्रकारे न्यायालयाने कारवाईबाबत आदेश दिल्यानंतर देखील पोलीस प्रशासनाचे सदर बाबीकडे होत असणारे दुर्लक्ष, त्यामुळे शहरांमध्ये वाढत असणारे ध्वनी प्रदूषणाचे प्रमाण, याचा विपरीत परिणाम नागरिकांच्या आरोग्यावर होत असताना देखील पोलीस प्रशासनाकडून याबाबत कारवाई करण्यास होत असणारा विलंब, याबाबत शासनाने तात्काळ करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

(५) श्रीमती सरोज अहिरे, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे लक्ष वेधतील :-

"नाशिक महापालिकेने वॉटर ग्रेस प्रोडक्ट्स कंपनीला नाशिक शहरातील रुग्णालयांच्या बायोमेट्रिकल वेस्ट मॅनेजमेंटचा ठेका दिलेला असणे, त्यासाठी १५ गुंठे भूखंड नाममात्र दराने भाडेतत्वाने दिला असणे, या भूखंडाबाबत करार करताना या कंपनीने बेकायदेशीर करारनामे करणे व करारनाम्यात छेडछाड करून नाशिक महापालिकेची फसवणूक केली असल्याची बाब उघड होणे, अशा अनेक तक्रारी महापालिकेकडे असणे, नाशिक महापालिकेने वॉटरग्रेस प्रॉडक्ट कंपनीला बायोवेस्ट मॅनेजमेंट प्रकल्पाचा ठेका दिला असून त्यासाठी सर्व्हे क्रमांक ४०६ या भूखंडातील

पंधरा गुंठे जमीन नाममात्र भाड्याने देणे, महापालिकेने हा भूखंड भाडेत्त्वाने देताना वॉटर ग्रेस कंपनीसोबत करार करणे, या करारानुसार या कंपनीला २१ वर्षे नाममात्र भाड्याने भूखंड देणे, दरम्यान सरकारी जागा नाममात्र भाड्याने कोणालाही वापरता येणार नसल्याचा निकाल सर्वोच्च न्यायालयाने २०१५ मध्ये दिलेला असणे, असे असताना देखिल मनपा अधिकारी व कंपनीचे ठेकेदार यांनी बेकायदेशीरपणे मुदत संपल्यानंतर महापालिकेने पुन्हा कराराची मुदत दहा वर्षे वाढवल्याची गंभीर बाब उघड होणे, नाममात्र जमीन भाडेत्त्वाने दिली असताना या कंपनीकडून संपूर्ण भूखंड बेकायदेशीर वापरण्यात येणे, यामुळे वॉटर ग्रेस प्रॉडक्ट कंपनीकडून सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या आधारे रेडीरेकनर दराने भाडे आकारणी करून ते वसूल करणे, कंपनीकडून वापरल्या जाणाऱ्या अतिरिक्त जागेचे २००१ पासूनचे भाडेही रेडी रेकनर दराने वसूल करणे, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम ७९ नुसार मनपाची जागेचा खाजगी संस्थेद्वारे गैरवापर होत असेल तर मनपाच्या नियमांप्रमाणे त्यांच्यावर कारवाई करणे, याप्रमाणे तात्काळ वॉटर ग्रेस प्रॉडक्ट्स कंपनीवर कारवाई करण्याची मागणी, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(६) श्री. राहुल आवाडे, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे लक्ष वेधतील :-

"कोल्हापूर जिल्ह्यातील इचलकरंजी शहर पाणीपुरवठा विभागावर वर्षाला कोट्यवधी रुपये खर्च करूनही नागरिकांना मुबलक पाणी मिळत नसणे, पाणीपुरवठा करणाऱ्या कृष्णाच्या जल वाहिनीला लागणारी गळती, वारंवार गळती होत असल्याने इचलकरंजी शहर हे १२ महिने तहानलेलेच असणे, सरासरी १५ टक्के पाणी गळती होणे, शहराला कृष्णा व पंचगंगा नदीतून पाणीपुरवठा केला जात असून कृष्णा योजनेतून ३५ दशलक्ष लिटर आणि पंचगंगा नदीतून १२ दशलक्ष लिटर पाण्याचा उपसा होणे, शहराची वाढती लोकसंख्या लक्षात घेता ६९ दशलक्ष पाण्याची आवश्यकता असणे, कृष्णा योजना ही उभारणीपासूनच वादात सापडली असून उलटे पाणी आणण्यास त्यावेळी विरोध झालेला असणे, तथापि तत्कालीन सत्ताधाऱ्यांनी ही योजना अंमलात आणणे, सदर योजनेची जलवाहिनी ही जमिनी खालून टाकण्यात आली असून जमिनीमध्ये गंधकाचे अधिक प्रमाण असल्याने वारंवार जल वाहिनीला गंज चढणे, पाण्याचा थोडा दाब वाढला की गळती लागणे, या गळतीपासून मुक्ती मिळवण्यासाठी पाच वर्षांपूर्वी सुमारे ९०% जलवाहिनी बदलण्यात आल्या असून उर्वरित जलवाहिनी बदलण्याचे काम सुरू असणे, त्यामुळे कोट्यवधी रुपये खर्च करूनही इचलकरंजी शहर तहानलेलेच असणे, परिणामी नागरिकांमध्ये पसरलेले तीव्र असंतोषाचे वातावरण, शासनाने उक्त प्रकरणी तातडीने निर्णयात्मक कार्यवाही करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (७) सर्वश्री. नानाभाऊ पटोले, सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण) यांचे लक्ष वेधतील :-

"गडचिरोली जिल्ह्यामध्ये गेल्या अनेक वर्षांपासून काही राईस मिलसच्या माध्यमातून मोठ्या प्रमाणात धानापासून तयार केलेल्या तांदळाच्या व्यवहारात अनियमितता व काळा बाजारी होत असलेल्या अनेक घटना घडल्या असल्याचे निदर्शनास आले असणे, शासकीय धान खरेदी केंद्रावरून खरेदी करण्यात आलेला धान स्थानिक राईस मिलसला भरडाईकरिता देण्यात येणे व तयार केलेला तांदूळ शासकीय डेपोमध्ये जमा करणे अनिवार्य असणे, असे असतांना अनेकदा शासकीय गोदामातून उचल केलेल्या धानाची परस्पर विक्री करणे व त्यातून नफा कमविणे, इतर राज्यातून आणलेल्या निकृष्ट दर्जाचा तांदूळ हा शासकीय गोदामांमध्ये भरडाई करून आणला आहे असे भासविणे व जमा करणे, तो निकृष्ट दर्जाचा तांदूळ खाण्यायोग्य नसताना शासकीय गोदामांमधून सार्वजनिक वितरण प्रणालीच्या माध्यमातून रेशन दुकानात व बाजारात जाणे, अशा पध्दतीचे अवैध काम सातत्याने सुरू असणे, शासकीय गोदामातून उचल केलेले धान बाजारात परस्पर विक्री करून कोट्यवधींचा नफा कमाऊन दुसरीकडे इतर राज्यातून व जिल्ह्यातून निकृष्ट दर्जाचा खाण्यायोग्य नसलेला तांदूळ खरेदी करून शासकीय गोदामांमध्ये जमा केला जात असणे, याकडे पणन विभागाच्या वतीने सर्रासपणे दुर्लक्ष केल्यामुळे काही मिलस कोट्यवधी रूपयांच्या शासनाच्या पैशाचा अपहार करत असल्याने याबाबत सखोल चौकशी करून शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

- (८) श्री.भास्कर जाधव, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबई गोवा राष्ट्रीय महामार्गावरील चिपळूण शहरातील बहादूरशेख चौकात उड्डाणपुलावरील गर्डर बसवण्याचे काम चालू असतांना गर्डर आणि लॉन्चरसह उड्डाणपुलाचा काही भाग कोसळून ७ महिने उलटले तरी अद्याप नव्याने काम सुरु न होणे, सदर दुर्घटनेनंतर उड्डाणपुलाच्या बांधकामाच्या चौकशीसाठी त्रिसदस्यीय समिती नेमल्यानंतर सदर समितीने कोसळलेल्या पुलाची पाहणी करून संबंधित कंत्राटदार, निरीक्षण करणाऱ्या कंपन्यांचे अभियंते आणि अधिकारी यांचे नोंदवलेले जबाब, परंतु या चौकशीचा अहवाल गुलदस्त्यात असणे, सदर दुर्घटनेस जबाबदार दोषींवर कारवाईचे आश्वासन देऊनही अद्याप कोणावरही कारवाई न होणे, त्यामुळे सदर चौकशीचा केवळ फार्स होता का, अशी निर्माण झालेली शंका, उड्डाणपुलाचे नवीन डिझाईन बनविणे आणि त्यास मंजूरी मिळवणे यास जाणीवपूर्वक लावण्यात आलेला विलंब, एकूणच महामार्गाच्या रुंदीकरणाच्या कामास झालेला अक्षम्य विलंब, यामुळे नागरिकांमध्ये असलेले तीव्र असंतोषाचे वातावरण, गेल्या तब्बल १० वर्षांपासून सदर

महामार्गाचे रडतखडत सुरु असलेले काम, परिणामी अपघातांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढून हजारो लोकांना नाहक गमवावे लागलेले प्राण, काम पूर्ण करण्याच्या शासनाकडून दरवर्षी दिल्या जाणाऱ्या वेगवेगळ्या तारखा, सदर तारखांचा शासनाला विसर पडणे, एकूणच या महामार्गाच्या बाबतीत शासनाची असलेली प्रचंड उदासिनता, यामुळे शासनाकडून अन्याय व भेदभाव होत असल्याची कोकण वासियांमध्ये निर्माण झालेली भावना, शासनाने उक्त प्रकरणी करावयाची निर्णयात्मक कार्यवाही वा शासनाची प्रतिक्रिया."

(९) श्री. अभिजीत पाटील, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे अन्न व औषध प्रशासन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"सोलापूर जिल्ह्यातील भोसे ता.पंढरपूर येथील गट नंबर ४५१ मध्ये दूध भेसळीकरिता कच्चा माल करतांना पोलीस ठाणे व अन्न व औषध प्रशासन विभागाने दिनांक २१/२/२०२५ रोजी घातलेल्या छाप्यात पाम ऑईलसह १७ लाख ६ हजार किंमतीचा कच्चा माल जप्त करणे, सदरहू गट नंबर ४५१ हा दत्तात्रय महादेव जाधव यांच्या मालकीचा असून त्यांच्या शेतात सदर दूध भेसळ सुरु असल्याने त्यांच्यासह चार जणांवर करकंब पोलिसात गुन्हा दाखल करण्यात येणे, सुगांव तालुक्यातील सुगाव भोसे येथील दत्तात्रेय जाधव व इतर साथीदार चौथ्या वेळेस दूध भेसळ करतांना सापडणे, यापूर्वीही तीन वेळेस त्यांच्यावर तुटपुंजी कारवाई करण्यात येणे, नुकतेच दिनांक २० फेब्रुवारी, २०२५ रोजीच्या छाप्यामध्ये दूध, स्कीमड पावडर, व्हेपरमिट पावडर, रिफायन्ड पामोलिन तेल, पांढरे केमिकल द्रव्य, होममिल्क पावडर, आदि माल जप्त करणे, सदरहू भेसळयुक्त दूध सर्वत्र विक्री केले जाणे, दूध भेसळीचे रॅकट मोठ्या प्रमाणात पसरलेले असल्याने जनतेमध्ये प्रचंड घबराटीचे वातावरण असणे, यातील दत्तात्रेय जाधव, अनिकेत कोकरे, सचिन फाळके या आरोपींवर कठोर कारवाई करण्याची मागणी, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, सर्रासपणे सुरु असलेल्या दूध भेसळी प्रकरणी सखोल चौकशी करण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कारवाई व उपाययोजना."

(१०) श्री. मुरजी पटेल, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"अंधेरी पूर्व विधानसभा मतदारसंघात मुंबईतील एकमेव औद्योगिक वसाहत असणे, औद्योगिक क्षेत्र असल्यामुळे या ठिकाणची कामगार, कर्मचारी व मजुरांची संख्या मोठ्या प्रमाणात असणे, तसेच अंधेरी पूर्व विधानसभा क्षेत्रात बहुतांश प्रमाणात झोपडपट्टी असून धारावी नंतरची मोठी झोपडपट्टी वसाहत असणे, परंतु अंधेरी पूर्व येथे शासनाचे किंबहुना महापालिकेचे एकही सुसज्ज असे रुग्णालय नसल्यामुळे कामगार, कर्मचारी व येथील नागरिकांना खाजगी रुग्णालयात उपचारसाठी जावे लागत असणे, खाजगी रुग्णालयाचा खर्च आर्थिकदृष्ट्या परवडत नसणे, येथील कामगार, कर्मचारी व

मजुरांची संख्या व झोपडपट्टी लक्षात घेऊन भारत सरकारच्या कामगार आणि रोजगार मंत्रालया अंतर्गत येत असलेल्या राज्य विमा योजनेच्या (ESIC) रुग्णालयाची स्थापना करण्यात येणे, परंतु सन २०१८ मध्ये सदर रुग्णालयाला आग लागणे आणि या दुर्घटनेत जवळपास १० व्यक्तींचा मृत्यू होणे, तेव्हापासून सदर रुग्णालय बंद पडलेले असणे, सध्या सदर रुग्णालयाची अतिशय दुरवस्था झालेली असणे, रुग्णालयालगत मोठी जागा असणे, भविष्यात या जागेवर अतिक्रमण होण्याची दाट शक्यता असणे, अंधेरी पूर्व येथील नागरिकांची उपचारासाठी आर्थिकदृष्ट्या होणारी गैरसोय किंबहुना कुचंबणा लक्षात घेऊन अंधेरी पूर्व परिसरातील नागरिकांना माफक दरात उपचार मिळावे, यासाठी शासनाने अद्ययावत व सुसज्ज असे रुग्णालय निर्माण करण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

पाच : उप मुख्यमंत्री तथा वित्त मंत्री यांचा म.वि.स. नियम ५७ अन्वये प्रस्ताव :-

"अर्थसंकल्पावरील सर्वसाधारण चर्चेच्या संदर्भात महाराष्ट्र विधानसभा नियम २४६ (१) मधील सात दिवसांच्या कालावधीबाबतची जी तरतूद आहे ती महाराष्ट्र विधानसभा नियम ५७ अन्वये स्थगित करण्यात यावी."

सहा : सन २०२५-२०२६ च्या अर्थसंकल्पावर सर्वसाधारण चर्चा (पहिला दिवस).

सात : (सोमवार, दिनांक १० मार्च, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव)

सर्वश्री रणधीर सावरकर, अर्जुन खोतकर, अब्दुल सत्तार, सुरेश भोळे, सुधीर मुनगंटीवार, चेतन तुपे, सुरेश धस, दिपक केसरकर, अनिल पाटील, प्रशांत बंब, डॉ.तानाजी सावंत, श्रीमती सुलभा खोडके, सर्वश्री नारायण कुचे, रमेश बोरनारे, राजकुमार बडोले, देवराव भोंगळे, राजेश क्षिरसागर, प्रताप पाटील-चिखलीकर, अभिमन्यू पवार, विजय शिवतारे, धर्मराव आत्राम, प्रकाश भारसाकळे, डॉ.बालाजी किणीकर, सर्वश्री चंद्रकांत नवघरे, चैनसुख संचेती, मंगेश कुडाळकर, दिलीप बनकर, श्रीमती श्वेता महाले, श्री. प्रकाश सुर्वे, श्रीमती सरोज अहिरे, सर्वश्री प्रवीण दटके, किशोर पाटील, नरेंद्र भोंडेकर, मोहन मते, दौलत दरोडा, श्रीमती मंजुळा गावित, सर्वश्री राजू तोडसाम, प्रकाश सोळंके, संजय गायकवाड, राजेश वानखडे, संतोष बांगर, संजय बनसोडे, किसन वानखडे, दिलीप लांडे, सत्यजित देशमुख, विनोद अग्रवाल, चंद्रकांत सोनवणे, दिलीप वळसे-पाटील, संभाजी निलंगेकर-पाटील, संतोष दानवे, राजेश पवार, शिवाजी कर्डिले, सचिन कल्याण-शेट्टी, श्रीमती नमिता मुंदडा, सर्वश्री रमेश कराड, रत्नाकर गुट्टे, डॉ.संजय कुटे, सर्वश्री प्रताप अडसड, राणाजगजितसिंह पाटील, बबनराव लोणीकर, तान्हाजी मुटकुळे,

किसन कथोरे, सर्वश्रीमती मोनिका राजळे, सीमाताई हिरे, देवयानी फरांदे, सर्वश्री रविंद्र चव्हाण, संजय केळकर, हरिश पिंपळे, उमेश यावलकर, सुमित वानखेडे, श्रीमती श्रीजया चव्हाण, सर्वश्री प्रशांत ठाकूर, महेश बालदी, सर्वश्रीमती सई डहाके, स्नेहा दुबे, सुलभा गायकवाड, सर्वश्री योगेश सागर, भिमराव तापकीर, श्रीमती मनिषा चौधरी, सर्वश्री अतुल भातखळकर, शंकर जगताप, कृष्णा खोपडे, विक्रम पाचपुते, करण देवतळे, गोपीचंद पडळकर, अमल महाडिक, राहुल आवाडे, महेश लांडगे, चरणसिंग ठाकूर, अमोल जावळे, दिलीप बोरसे, डॉ. राहुल आहेर, अॅड. राहुल ठिकले, श्री. सुभाष देशमुख, डॉ. सुरेश खाडे, डॉ. अतुल भोसले, अॅड. राहुल कुल, सर्वश्री काशिराम पावरा, समीर मेघे, समीर कुणावार, विजय रहांगडाले, किर्तीकुमार भांगडिया, डॉ.आशिष देशमुख, सर्वश्री विनोद अग्रवाल, संजय पुराम, किशोर जोरगेवार, राजेश बकाने, डॉ. मिलिंद नरोटे, सर्वश्री श्याम खोडे, केवलराम काळे, भीमराव केराम, जितेश अंतापुरकर, सिध्दार्थ शिरोळे, अनुपभैय्या अग्रवाल, राजेश पाडवी, श्रीमती अनुराधा चव्हाण, सर्वश्री शिवाजी पाटील, संजय उपाध्याय, चंद्रकांत पाटील, सुनिल शेळके, निलेश राणे, राजेंद्र यद्रावकर-पाटील, डॉ.किरण लहामटे, सर्वश्री शरद सोनवणे, किरण सामंत, आशुतोष काळे, हिरामण खोसकर, राजेश विटेकर, राजू कारेमोरे, शेखर निकम, सचिन पाटील, संग्राम जगताप, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव : (चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर)

"शेतकरी सुखी, तर राज्य सुखी" हा मंत्र व शेतकऱ्यांच्या हिताचा विचार केंद्रस्थानी ठेऊन राज्यातील बळीराजाला स्थैर्य देणे, त्याला बळकट करणे आणि शेतीला नैसर्गिक आपत्तीपासून वाचविण्यासाठी शाश्वत उपाययोजना करणे हे ध्येय समोर ठेऊन आणि नारी शक्ती व युवा शक्तीला प्राधान्य देऊन राज्यात विविध योजना गतीमानतेने कार्यान्वित करण्याचा, जन कल्याणाचा वसा घेतलेल्या या शासनाचा प्रयत्न असणे, "नमो शेतकरी महासन्मान निधी" योजनेत राज्यातर्फे प्रती शेतकरी ६ हजार रुपये देण्यात येत असणे, केवळ १ रुपयात पिक विमा देण्यात येत असून त्यायोगे महाकृषी विकास अभियान राबविण्यात येत असणे, नुकसानीचे पंचनामे जलद व पारदर्शी होण्यासाठी ई-पंचनामा प्रणाली तसेच ई-फेरफार, संगणकीय सातबारा उतारे यासारख्या योजना राबऊन पारंपारिक शेतीला आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड देण्यात आली असणे, शेतकऱ्यांचा आर्थिक आधार बळकट करण्यासाठी "मा.बाळासाहेब ठाकरे कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन (स्मार्ट)" प्रकल्प कार्यान्वित केला असणे, शेतमालाला बाजारपेठ मिळऊन देण्यासाठी शेतकरी ते खरेदीदार अशी मूल्य साखळी विकसित करण्यात आली असणे, "मागेल त्याला शेततळे" या योजनेला शेतकऱ्यांचा उदंड प्रतिसाद लाभल्याने त्यात फळबागा, टिंबक सिंचन, शेडनेट, हरितगृहे, आधुनिक पेरणी यंत्रे, कॉटन श्रेडर यांचा समावेश करण्यात आला असणे, शेतकऱ्यांसाठी महत्वाचे असणारे वैनगंगा पैनगंगा नदीजोड प्रकल्प, मराठवाडा वॉटर ग्रीड, POCRA टप्पा-२ तसेच, जलयुक्त शिवार टप्पा-२ यासारखे महत्वाकांक्षी प्रकल्प तातडीने मार्गी लावण्याचे प्रयोजन असणे, मविआकडून शेतकऱ्यांना नैसर्गिक आपत्तीसाठी नुकसान भरपाई म्हणून केवळ ८,७०१ कोटी निधी वितरित करण्यात आला असताना विद्यमान शासनाच्या

काळात हाच निधी १६,३०९ कोटी वितरित केला असणे, राज्यातील शेतकरी बांधवांना दिवसा वीज मिळावी याकरिता राज्यातील सर्व सब स्टेशनच्या परिसरात सोलर पार्क उभारण्याचे प्रयोजन असणे, याद्वारे निर्माण झालेल्या विजेचा वापर कृषी फिडर्सना पुरवठा करण्यासाठी अपेक्षित असणे, राज्यात जगातील सर्वात मोठा ९ हजार मेगावॉट क्षमता असलेला डिस्ट्रिब्युटेड रिन्युएबल एनर्जी प्रकल्प उभारण्यात येत असणे, मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी योजना २.० मुळे ५० टक्के कृषी फिडर्स सौरऊर्जेवर चालविणे शक्य होणार असणे, विद्यमान शासनाने शेतकऱ्यांना सिंचनासाठी “मुख्यमंत्री बळीराजा मोफत वीज योजना” जाहिर केली असणे, या शासनाने “मागेल त्याला सौरकृषी पंप योजना” सुरु केली असल्याने शेतकऱ्यांना केवळ १० टक्के रक्कम भरून सौर पॅनल्स व पंपासहित सर्व सिंचन सुविधा प्राप्त होणे, दलित आणि आदिवासी शेतकऱ्यांना तर ही रक्कम केवळ ५ टक्के भरावी लागणे, राज्यात शेतकऱ्यांसाठी अतिशय महत्वाचे पांदण रस्ते तातडीने पूर्ण करण्याकरिता “मातोश्री पांदण रस्ते योजना” शेतकऱ्यांच्या हिताच्या दृष्टीने अधिक सुटसुटीत करून राबविण्याची आवश्यकता, या शासनाच्या काळात २७ सिंचन प्रकल्पांना मान्यता देण्यात आली असणे, परिणामी विशेषतः मराठवाडा व विदर्भातील शेतकऱ्यांना वर्षातून एकापेक्षा जास्त पिके घेणे शक्य झाले असणे, राज्यात जलयुक्त शिवार, गाळमुक्त धरण, गाळमुक्त शिवार, मागेल त्याला शेततळे इ. योजना एकत्रितपणे राबविल्याने केंद्रीय जलशक्ती मंत्रालयाने जाहिर केलेल्या भारतातील जलाशयांच्या गणनेत महाराष्ट्राचा पहिला क्रमांक आला असल्याचे निदर्शनास येणे, हे अभियान देशातील अन्य राज्यांसाठी एक आदर्श व पथदर्शी झाले असणे, कर्जबाजारी शेतकऱ्यांना आधार देऊन कर्जमुक्त करण्यासाठी “महात्मा ज्योतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना” सुरु करण्यात आली असणे, कांद्याला योग्य भाव मिळावा याकरिता कांद्याचे दर ठरविण्याचे अधिकार केंद्राच्या ग्राहक संरक्षण मंत्रालयाने स्वतःकडे ठेवले असणे, तूर हे जिरायती शेतकऱ्यांचे पिक असून ते नैसर्गिक आपत्तीत तग धरणारे, कमी खर्चाचे व आंतरपिक पध्दतीने घेता येणारे असल्याने त्याची उत्पादकता वाढविण्यासाठी प्रोत्साहन देण्याची आवश्यकता, कापूस लागवड ते वेचनी यातील बहुतांश कामे मंजुरांऐवजी यांत्रिकीकरणाच्या माध्यमातून करणे आवश्यक असून हमी भावाने कापूस खरेदीसाठी सीसीआयने उघडलेल्या केंद्राची संख्या वाढविण्याची आवश्यकता, किंमत स्थिरीकरण योजनेतर्गत नाफेडने २.२२ लाख मे.टन व एनसीसीएफ अंतर्गत ०.३५ लाख मे. टन कांदा खरेदी केला असणे, हमीभावाने कापूस खरेदीसाठी सी.सी.आयने राज्यात १२१ खरेदी केंद्रे मंजूर केली असणे, कापूस प्रक्रिया उद्योगातील सर्व घटकांना काही सवलती देण्याची आवश्यकता, कापूस, सूत, कापड निर्यातीच्या संधी उपलब्ध करण्याची आवश्यकता, १२ व्या पंचवार्षिक योजनेत अन्नधान्याच्या गरजेसोबतच नगदी पिकांचीही गरज भागविण्यासाठी कापूस पिकाचा समावेश करण्यात आला असणे, कापूस आधारित पीक पध्दतीस चालना देणे, कापूस पिकात एकात्मिक किड व्यवस्थापनास चालना देणे, अधिक लांब धाग्याच्या कापसांच्या वाणांची प्रात्यक्षिके आयोजित करून कापूस उत्पादकास चालना देण्याचे या शासनाचे धोरण असणे, कापसासाठी ५०० व सोयाबीन साठी २७० शेतकरी उत्पादक कंपन्या स्थापन करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असणे, धानाला २० हजार रुपये बोनस देण्याचा निर्णय या शासनाने घेतल्याने त्याचा ६ लाख शेतकऱ्यांना लाभ मिळणे,

‘नारीशक्ती दुत अॅप’ हे क्रांतिकारी अॅप्लीकेशन शासनाने सुरु केल्याने ते गरजू महिलांना ओळखण्यासाठी व सक्षम करण्यासाठी उपयुक्त ठरत असणे, राज्यातील युवकांना स्पर्धेच्या युगात शक्तीशाली स्पर्धक म्हणून उभे राहता यावे याकरिता युवा प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना करण्यात आली असणे, युवकांना विविध उपक्रमांमध्ये सहभागी होण्याच्या दृष्टीने त्यांना वसतीगृहाची, निवासाची कुठेही अडचण येऊ नये या उद्देशाने राज्यातील ६ महसूल विभागात १०० युवक-युवतींसाठी युवा वसतीगृह उभारण्यास मान्यता देण्यात आली असणे, राज्यात पर्यटनाला चालना देण्यासाठी शाश्वत पर्यटन धोरण आखण्यात येत असणे, राज्यातील ५० नवीन पर्यटन स्थळांची निवड करून त्या ठिकाणी थीम पार्क, अॅडव्हेंचर स्पोर्ट, शॉपिंग मॉल, वॉटर मॉल आणि निवास व्यवस्था करण्यात येत असणे, बुलढाणा येथील लोणार, अंजिठा-वेरुळ, कळसूबाई, त्र्यंबकेश्वर तसेच कोकणातील सागरी किल्ल्यांच्या ठिकाणी पर्यटकांसाठी उच्च दर्जाच्या सुविधा निर्माण करण्यात येत असणे, सातारा येथील शिवसागर जलाशय, भंडाऱ्यातील गोसीखुर्द जलाशय तसेच जळगाव येथील वाघूर जलाशय येथे नाविन्यपूर्ण जलपर्यटन प्रकल्प राबविण्यात येत असणे, कोकणातील पर्यटनास चालना देण्यासाठी शिवकालीन ३२ गडकिल्ल्यांचे नुतनीकरण व संवर्धन करण्याचे प्रस्तावित असणे, राज्यातील पर्यटकांना व भाविकांना योग्य दरामध्ये उत्तम व सुरक्षित सुविधा पुरविण्यासाठी श्रीनगर, जम्मू काश्मीर आणि अयोध्या येथे महाराष्ट्र भवन बांधण्याचा निर्णय घेतला असणे, राज्यात शेतकरी कर्जमुक्त व सधन होऊन शेतकरी, शेतमजुर, महिला व युवकांना बळकट करण्यासाठी, पर्यटनाला चालना मिळण्यासाठी व लोक कल्याणकारी आणि गतीमान राज्य निर्माण करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

आठ : (सोमवार, दिनांक १० मार्च, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव)

सर्वश्री आदित्य ठाकरे, विजय वडेद्वीवार, जयंत पाटील, भास्कर जाधव, नाना पटोले, डॉ. जितेंद्र आव्हाड, श्री. सुनिल प्रभू, डॉ. नितीन राऊत, सर्वश्री रोहित पाटील, दिलीप सोपल, अमीन पटेल, रोहित पवार, अजय चौधरी, अमित देशमुख, उत्तमराव जानकर, डॉ. राहुल पाटील, सर्वश्री अस्लम शेख, संदिप क्षिरसागर, कैलास घाडगे-पाटील, डॉ. विश्वजीत कदम, सर्वश्री बापूसाहेब पठारे, सुनिल राऊत, अमित झनक, नारायण पाटील, संजय पोतनीस, विकास ठाकरे, अभिजीत पाटील, नितीन देशमुख, शिरीषकुमार नाईक, राजू खरे, वरुण सरदेसाई, संजय मेश्राम, अनंत (बाळा) नर, डॉ. ज्योती गायकवाड, सर्वश्री हारुन खान, साजिद खान पठाण, महेश सावंत, हेमंत ओगले, मनोज जामसुतकर, रामदास मसराम, गजानन लवटे, अनिल मांगुळकर, सिध्दार्थ खरात, संजय देरकर, बाबाजी काळे, प्रविण स्वामी, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"जुलै, २०२४ मध्ये राज्य सरकारने मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजना लागू करणे, सदर योजनेमध्ये तब्बल २ कोटी ६३ लाख लाडक्या बहिणींची नोंदणी करणे व त्यांना रु. १५००/- दरमहा अनुदान देण्यास सुरुवात करणे, योजनेच्या निकषांचे उल्लंघन करून गैरफायदा घेतलेल्या

लाडक्या बहिणींच्या अर्जांची छाननी माहे फेब्रुवारी, २०२५ मध्ये सुरु करणे, अनेक बहिणींनी स्वतःहून अर्ज मागे घेणे व लाखों बहिणींचे अर्ज छाननीमध्ये बाद करण्यात येणे, प्लास्टर ऑफ पॅरिस (पीओपी) गणपतीच्या मूर्तीवर असलेली बंदी, सदर बंदीमुळे माघी गणेश जयंतीच्या मूर्तीच्या विसर्जनाची झालेली कोंडी, अद्यापही माघी गणपतीच्या मूर्तीचे विसर्जन न झाल्यामुळे भाद्रपद महिन्यातील गणेश मूर्तीच्या (पीओपी) विसर्जनाच्या आखलेल्या उपाययोजनांवर प्रश्न निर्माण होणे, पीओपी व्यतिरिक्त अन्य पर्याय उपलब्ध नसल्यामुळे गणेश भक्त व मूर्तीकार यांच्यामध्ये पसरलेले चिंतेचे वातावरण, मुंबई महानगर प्रदेशातील रस्ते वाहतूक, मेट्रो रेल्वे या सार्वजनिक वाहतूक सेवा अपुऱ्या असल्यामुळे 'केबल कार' वाहतूक सेवा सुरु करण्यासाठी आराखडा तयार करणे, राज्यातील धार्मिक स्थळांना जोडण्यासाठी शक्तीपीठ मार्ग शासनाने आखणे, सदर योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी निधीची तरतूद करण्याची आवश्यकता, राज्यातील शहरी तसेच ग्रामीण भागातील रस्त्यांची झालेली दुरावस्था, पावसाळ्यापूर्वी सदर रस्ते वाहतूकीसाठी योग्य करण्याची आवश्यकता, राज्यातील शहरी व ग्रामीण भागातील अनेक तरुण बेरोजगार असणे, त्यांना रोजगार उपलब्ध करण्याची आवश्यकता, राज्यातील द्राक्ष बागायतदारांचे कमी भावामुळे झालेले नुकसान, महाशिवरात्री हा दिवस द्राक्ष दिन म्हणून साजरा करून राज्यातील शेतकऱ्यांना हातभार लावण्याची आवश्यकता, राज्यात राजरोसपणे डान्सबार मोठ्या प्रमाणावर सुरु असणे, पोलिसांचे डान्सबारवर बंदी आणण्यास जाणीवपूर्वक होत असलेले दुर्लक्ष, राज्यात मागेल त्याला सौर पंप योजनेतील जाचक अटींमुळे अनेक शेतकरी सदर योजनेपासून वंचित असणे, राज्यात विविध समाजांसाठी १८ महामंडळे स्थापन करण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, परंतु त्यांना निधी न दिल्यामुळे त्यांची कामे प्रत्यक्षात सुरु न होणे, सध्याचे सरकार शेतकऱ्यांच्या बाबत गंभीर नसल्याचे निदर्शनास आले असून निवडणूकीपूर्वी शेतकऱ्यांना सरसकट कर्जमाफीची घोषणा करूनही अद्याप कर्जमाफीबाबत कोणताही निर्णय घेतलेला नसणे, तसेच विदर्भातील धान, सोयाबीन, कापूस इत्यादी पिकांना बाजारभाव मिळत नसणे, इतर पिकांना हमीभाव मिळण्याची गरज असणे, तसेच राज्यातील अनेक रस्त्यांची विकासाच्या नावाखाली अत्यंत दुरावस्था झाली असल्याने या रस्त्यांवरील अपघातांचे प्रमाणात वाढ झालेली असणे, रस्ते अपघातांमुळे मागील काही महिन्यांपासून अनेक बळी जाणे व अनेक जण गंभीर जखमी होणे, त्यामुळे वाहनातून प्रवास करणाऱ्या वाहतुकदारांना जीव मुठीत ठेवून प्रवास करावा लागत असणे या सर्व बाबींमुळे राज्यातील शेतकरी, महिला वर्ग व सर्वसामान्य जनतेत असंतोष पसरला असून याबाबत राज्य शासनाने करावयाची उपाययोजना व करावयाची कार्यवाही."

नऊ : सर्वश्री अतुल भातखळकर, अर्जुन खोतकर, दिलीप वळसे-पाटील, संजय केळकर, दिपक केसरकर, प्रकाश सोळंके, राम कदम, विजय शिवतारे, दौलत दरोडा, रविंद्र चव्हाण, रमेश बोर्नारे, अनिल पाटील, अमित साटम, मंगेश कुडाळकर, चेतन तुपे, योगेश सागर, प्रकाश सुर्वे, संग्राम जगताप, श्रीमती मनिषा चौधरी, सर्वश्री राजेंद्र गावित, दिलीप बनकर, अॅड. पराग अळवणी, डॉ.बालाजी किणीकर, श्रीमती सुलभा खोडके, कॅ. आर. तमील सेल्वन, सर्वश्री अशोक पाटील, राजकुमार बडोले, मिहिर कोटेचा, शांताराम मोरे,

राजू कारेमोरे, पराग शाह, दिलीप लांडे, चंद्रकांत नवघरे, कालिदास कोळंबकर, महेंद्र थोरवे, संजय बनसोडे, श्रीमती विद्या ठाकूर, श्री. महेंद्र दळवी, श्रीमती सरोज अहिरे, सर्वश्री प्रवीण दटके, तुकाराम काते, सुनिल शेळके, मोहन मते, निलेश राणे, किसन कथोरे, राजेश क्षिरसागर, डॉ.किरण लहामटे, श्रीमती मंदा म्हात्रे, सर्वश्री मुरजी पटेल, आशुतोष काळे, संजय उपाध्याय, विश्वनाथ भोईर, शेखर निकम, सर्वश्रीमती सना मलिक, देवयानी फरांदे, सर्वश्री किरण सामंत, विलास तरे, मंगेश चव्हाण, राजेश मोरे, हिरामण खोसकर, कुमार आयलानी, राजेश विटेकर, राजेश पवार, विनोद अग्रवाल, रत्नाकर गुट्टे, शंकर जगताप, सिध्दार्थ शिरोळे, हेमंत रासने, भिमराव तापकीर, सुनिल कांबळे, रणधीर सावरकर, सुधीर मुनगंटीवार, समीर कुणावार, सुरेश भोळे, शिवाजी कर्डिले, देवराव भोंगळे, राजन नाईक, श्रीमती स्नेहा दुबे, सर्वश्री महेश लांडगे, नरेंद्र मेहता, श्रीमती सुलभा गायकवाड, श्री. प्रशांत ठाकूर, डॉ. सुरेश खाडे, सर्वश्री सत्यजित देशमुख, हरिश पिंपळे, प्रताप अडसड, डॉ.संजय कुटे, डॉ. मिलिंद नरोटे, सर्वश्री सुमित वानखेडे, अभिमन्यू पवार, श्रीमती सीमाताई हिरे, श्री. विक्रम पाचपुते, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"हे राज्य लोकांचे आहे आणि लोकांसाठी आहे" ही भावना मनामध्ये ठेऊन महायुतीचे शासन वेगाने कार्यरत असणे, मुंबई-पुणे व एमएमआरडीएसह राज्यातील अन्य छोट्या शहरांमध्ये स्टार्टअप्सची संख्या वाढत असल्याने इंडिया स्टार्टअप्सनी घोषित केलेल्या आकडेवारीनुसार महाराष्ट्र हे स्टार्टअप्सचे देशातील पहिल्या क्रमांकाचे राज्य ठरले असणे, महायुती शासनाने महाराष्ट्रात अशक्य वाटणारा समृद्धी महामार्ग कार्यान्वित केला असणे, या महामार्गामुळे मुंबई-पुण्यात होणारी गुंतवणूक धुळे, गडचिरोली, नागपूर, अमरावती या भागात वाढत असल्याचे निदर्शनास येणे, नागपूर-गोवा शक्तीपीठ द्रुतगती मार्गाचे बांधकाम हाती घेण्याचा निर्णय घेतला असणे, या द्रुतगती मार्गामुळे, त्या मार्गावरील प्रमुख धार्मिक क्षेत्रे व तिर्थस्थळे जोडण्याचे प्रयोजन असून या प्रदेशातील आर्थिक विकासाला देखील चालना मिळू शकेल, राज्याच्या शहरी भागात पायाभुत सुविधांद्वारे शहरी जीवनमान सुधारण्यासाठी 'नगरोत्थान महाभियान' प्रभावीपणे राबविण्याचे प्रयोजन असणे, या योजनेंतर्गत पाणी पुरवठा, मल:निस्सारण व विकास यांचे सुरु असलेले प्रकल्प दोन वर्षांत पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले असणे, मुंबई ही देशाची आर्थिक राजधानी असल्याने या शहरामध्ये गृहनिर्माण व गतीमान परिवहन हे मुद्दे प्राधान्याने विचारात घेऊन स्मार्ट सिटीच्या माध्यमातून स्थानिकांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी शासनाचा प्रयत्न असणे, मेट्रो-२ ए आणि २ बी ची सेवा सुरु झाल्याने पश्चिम द्रुतगती मार्गावरील अंधेरी आणि दहिसरच्या मध्ये वाहतूक कोंडी कमी होऊन मुंबईकरांचा प्रवास सुखकर झाल्याचे दिसून येणे, ठाणे-बोरीवली भुयारी मार्गाची निर्मिती करण्याचे धोरण प्रस्तावित असणे, मुंबई-पुणे मिसिंग लिंक या ६७०० कोटी रुपयांच्या प्रकल्पाचे काम सुरु असणे, वर्सावा-वांद्रे सागरी सेतूची निर्मिती, शिवडी ते न्हावाशेवा या मुंबई पोरबंदर प्रकल्पाची निर्मिती जलदगतीने सुरु असणे, मुंबईतील कुर्ला येथील नेहरूनगर, टिळकनगर या म्हाडा वसाहतीतील अनेक इमारतींचा पुनर्विकास होऊन १० ते १५ वर्षे उलटल्यानंतरही त्यांना भोगवटा प्रमाणपत्र मिळाली नसल्याचे निदर्शनास येणे,

या गृहनिर्माण वसाहतींसाठी लागू केलेल्या अभय योजनेची मुदत वाढविण्याची आवश्यकता, कुर्ला येथील रेल्वे हद्दीतील संतोषी माता नगर, साबळे नगर व क्रांतीनगर येथे अनेक वर्षे राहणाऱ्या झोपडीधारकांना रेल्वे प्रशासनामार्फत पर्यायी जागा उपलब्ध करण्याकरिता राज्य शासनाने प्रयत्न करण्याची आवश्यकता, नेहरूनगर येथील म्हाडाच्या वसाहतीत राहणाऱ्या पोलीस कर्मचाऱ्यांना माफक दरात निवासस्थाने उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, राज्यभरात ४०९ नागरी समुहांमध्ये 'प्रधानमंत्री आवास योजना' (शहरी)' राबविण्याचे प्रयोजन असणे, या योजनेतर्गत २ लाखांपेक्षा अधिक घरे बांधण्यात आली असून, १ लाख ८५ हजारांपेक्षा अधिक घरांचे बांधकाम प्रगतीपथावर असणे, मेट्रो तसेच कोस्टल रोड प्रकल्प पूर्ण झाल्याने मुंबईकरांचे जीवनमान उंचावणे, मुंबईतील कोळीवाडा आणि गावठाणाकरिता सीमांकन करून वेगळी विकास नियंत्रण नियमावली तातडीने तयार करण्याची आवश्यकता, कोळीवाडे व गावठाणांची झालेली दुरवस्था तातडीने दूर करण्याची आवश्यकता, पुण्यातील सहकारी गृहनिर्माण संस्था व वसाहतींचे स्ट्रक्चरल ऑडीट करून पुनर्विकास करण्याची आवश्यकता, पुणे शहरात विमानतळाकरिता जागा राखीव असून अन्य पायाभूत सुविधा तातडीने करण्याची आवश्यकता, पुण्यातील जुन्या ब्रिटीशकालीन वाड्यांचा पुनर्विकास करण्याची आवश्यकता, जुन्या चाळींची व्याख्या बदलून हेरिटेज टिडीआर प्रत्यक्ष अंमलात आला असणे, एमएमआरडीए क्षेत्रात सहकारी गृहनिर्माण संस्थांच्या पुनर्विकासासाठी मुंबई जिल्हा बँकेला नोडल एजन्सी म्हणून मान्यता देण्यात येणे, मुंबईतील जुन्या इमारतींच्या स्वयंपुनर्विकासाकरिता मुंबई जिल्हा बँकेकडून देण्यात येणाऱ्या कर्ज मर्यादेत वाढ करण्यात आली असल्याने गृहनिर्माण प्रकल्प वेगाने उभे रहात असल्याचे निदर्शनास येणे, मानीव अभिहस्तांतरण करण्यासाठी स्टॅम्प ड्युटी भरण्यात सुलभता होण्यासाठी मुद्रांक शुल्क अभय योजना सुरु करण्यात येणे, झोपडपट्टी पुनर्वसन मधील सदनिका हस्तांतरण शुल्कात ५० टक्के कपात करण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, राज्यात ५१ लाख घरे बांधण्याचे प्रस्तावित असणे, ठाणे शहरात एमआयडीसीच्या अभिन्यासातील १५०० हेक्टर भूखंडावर जगातील सर्वात मोठा क्लस्टर प्रकल्प राबविण्यात येणे, समूह विकास पध्दतीने हा प्रकल्प राबविण्याचे प्रयोजन असणे, वाशी येथील सध्याच्या दोन खाडी पुलांना समांतर अशा तिसऱ्या सहा पदरी खाडी पुलाच्या प्रकल्पाचे काम सुरु असणे, नवी मुंबई विमानतळामुळे वाढणाऱ्या लोकसंख्येसाठी नियोजित 'नैना' प्राधिकरणामार्फत २३ गावांच्या नियोजित आराखड्याच्या अंमलबजावणीस गती देण्याची आवश्यकता, मुंबई, पुणे, नागपूर, छत्रपती संभाजीनगर यासारख्या मोठ्या शहरांचा मेगापॉलिस मेटाव्हर्स प्रकल्पाच्या मदतीने अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून जागतिक पटलावरचे हे महानगर त्याच उच्च दर्जाचे व्हावे व येथील प्रत्येक कुटुंबात सुख आणि समाधान नांदावे ही या शासनाची महत्वाकांक्षा असणे, मुंबई व एमएमआरडीए क्षेत्रातील घरांची समस्या, वाहतूक समस्या इ. चे गतीमानतेने निर्मूलन करून मुंबईचा पर्यावरणपूरक विकास करण्याच्या दृष्टीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी."

दहा : अर्धा-तास चर्चा (म.वि.स. नियम १४ अन्वये) :-

(१) श्री. हारुन खान, वि.स.स.

"मुंबई महानगरपालिकेने वर्सोवा-भाईंदर किनारपट्टी मार्गासाठी आवश्यक परवानगी न घेता ठेकेदारांना सदरची कंत्राटे दिल्याबाबत" या विषयावरील श्री. भास्कर जाधव व इतर वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक २७ ला दिनांक ०७ मार्च, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील.

(२) श्री. देवराव भोंगळे, वि.स.स.

"चंद्रपूर जिल्ह्यातील एमआयडीसी परिसरात सिमेंट कंपन्यांसह विविध कंपन्यांमुळे होणारे वायू व जल प्रदूषण रोखण्याबाबत" या विषयावरील श्री.सुधीर मुनगंटीवार व इतर वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ८६५ ला दिनांक ०४ मार्च, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील.

(३) श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स.

"चंद्रपूर येथे महाऔष्णिक विद्युत केंद्र प्रकल्पातून निघणाऱ्या धुळीमुळे प्रदूषणात वाढ झाल्याबाबत" या विषयावरील श्री. सुधीर मुनगंटीवार वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ८५२ ला दिनांक ०४ मार्च, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चेची सूचना उपस्थित करतील.

(गुरुवार, दिनांक ६ मार्च, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या अर्धा-तास चर्चेच्या सूचना) (क्रमांक ४ ते ८)

(४) श्री. अतुल भातखळकर, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"राज्य दहशतवादविरोधी पथकाने (एटीएस) मुंबईसह ठाणे, नवी मुंबई आणि सोलापूर, नाशिक जिल्ह्यात विशेष मोहीम राबवून ४३ बांगलादेशी घुसखोरांना अटक केल्याचे माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये निदर्शनास येणे, तसेच अवघ्या पाचशे ते दोन हजार रुपयात भारतीय ओळखपत्र आणि इतर आवश्यक कागदपत्रे बनवत असल्याचेही निदर्शनास येणे, त्यामध्ये अटक केल्यानंतर त्यांना मायदेशी पाठवण्याच्या प्रक्रियेला अनेक वर्षे लागत असणे, त्यामुळे बांगलादेशी घुसखोरांच्या प्रवेशावर संपूर्ण आळा घालण्यासाठी ठोस कारवाई करण्याची गरज असणे, त्यामुळे घुसखोरीला आळा घालण्यासाठी राज्यात विशेष यंत्रणा तैनात करण्याबाबत तसेच अटक केलेल्या बांगलादेशींना लवकरात लवकर मायदेशी पाठवण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही, उपाययोजना आणि शासनाची प्रतिक्रिया.

- (५) श्री.भास्कर जाधव, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"गुहागर (जि. रत्नागिरी) येथील खरे-ढेरे-भोसले महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांचा महाविद्यालयातील प्रथम वर्षाचा प्रवेश, त्यांची हजेरी, त्यांच्या परीक्षा सारे काही बोगस दाखऊन त्यांना मुंबई विद्यापीठाकडून थेट तिसऱ्या वर्षाचे पदवी प्रमाणपत्र दिले जात असल्याचे आणि यातून करोडो रुपयांचा गैरव्यवहार सुरू असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२४ च्या दरम्यान निदर्शनास येणे, महाविद्यालयात चालणारी अशा प्रकारची बेकायदेशीर व नियमबाह्य कामे करण्यास नकार दिला म्हणून दिनांक १८ डिसेंबर २०२४ रोजी संस्था चालकांनी ३ प्राध्यापकांना मारहाण करणे, त्यात तिघेही गंभीर जखमी होणे, कोट्यवधी रुपयांचा गैरव्यवहार करून सदर महाविद्यालयातून आतापर्यंत शेकडो विद्यार्थ्यांना अशाप्रकारे थेट पदवी प्रमाणपत्र देण्यात आल्याची बाब समोर आलेली असणे, सदर प्रकार उघडकीस आल्यानंतर संस्था चालकांना वाचविण्याचे धक्कादायक प्रयत्न सुरू असणे, या घोट्यामध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या काही अधिकारी व कर्मचारी यांचाही सहभाग असण्याची शक्यता असून या प्रकरणाचा उलगाडा करून दोषींवर कडक कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (६) श्री.अमित देशमुख, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"वलांडी प्राथमिक आरोग्य केंद्रात दररोज ३० ते ३५ गावांतील नागरिक उपचारासाठी येत असणे, सदर प्राथमिक आरोग्य केंद्रात तीन वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या पदांपैकी दोन पदे, परिचर आणि सफाई कर्मचाऱ्यांची पदेही रिक्त असणे, वलांडी ग्रामपंचायतीने एक वर्षापूर्वी ग्रामीण रुग्णालय मंजुरीसाठी नव्याने प्रस्ताव पाठविणे, जिल्हा नियोजन समिती आणि जिल्हा परिषदेनेही मंजुरीसाठी प्रस्ताव पाठविण्यात आलेला असणे, शवविच्छेदन खोलीत विद्युत पुरवठ्याची सोय नसल्याने गैरसोय होत असणे, महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागातील नागरिकांना उपचारासाठी लांबचा प्रवास करावा लागत असणे, तसेच लातूरसह राज्यातील अनेक जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात प्राथमिक आरोग्य केंद्र उभारणीचे सरकारने धोरण आखणे गरजेचे असणे, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (७) श्री. प्रविण दटके, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"नागपूर शहरात १०० खाटांचे जिल्हा रुग्णालय बांधण्यासाठी एन.एस. कन्स्ट्रक्शन कंपनीला दिनांक २ मे, २०१८ रोजी कार्यादेश दिलेला असणे, सदर काम माहे मे २०२० पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित असताना अद्यापही जिल्हा रुग्णालय प्रकल्पाचे काम, आरोग्य सुविधा आणि आवश्यक सामग्री पूर्ण करण्यास विलंब होत असल्याबाबत

मा. उच्च न्यायालयाने शासनाला विचारणा केलेली असणे, रुग्णालयात ओपीडी, नेत्ररोग, प्रयोगशाळा, फिजिओथेरेपी, स्त्रीरोग, सोनोग्राफी आदी वैद्यकीय सुविधांकरिता आवश्यक पदांना मंजूरी घेण्याबाबत उच्चस्तरीय समितीला सादर केलेल्या प्रस्तावावर अद्याप निर्णय झालेला नसणे, नागपूर शहरातील नागरिकांच्या आरोग्याच्या दृष्टीने रुग्णालयाचे बांधकाम आणि पदे मंजूर करून रुग्णालय तत्काळ कार्यान्वित करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(८) श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"चंद्रपूर आणि गडचिरोली या दोन जिल्ह्यांसाठी गडचिरोली येथे स्थापन करण्यात आलेल्या गोंडवाना विद्यापीठाचे उपकेंद्र चंद्रपूर येथे स्थापन करण्याची विद्यार्थ्यांची मागणी प्रलंबित आहे. चंद्रपूर येथे विद्यापीठाचे उपकेंद्र झाल्यास ते सर्वार्थाने सोयीचे ठरणार असल्यामुळे याबाबत त्वरित कार्यवाही होण्याची आवश्यकता आहे. विद्यापीठाशी संबंधित कामकाजासाठी प्रत्येक कामासाठी विद्यार्थीवर्गाला गडचिरोली येथे जावे लागते. चंद्रपूर ते गडचिरोली हे अंतर दोन ते अडीच तास असल्यामुळे विद्यार्थ्यांना त्रास सहन करावा लागतो, त्यामुळे चंद्रपूर येथे उपकेंद्र होण्याची नितांत आवश्यकता आहे. याबाबतचा प्रस्ताव शासनाकडे सादर करण्यात आला आहे. याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक : १० मार्च, २०२५

जितेंद्र भोळे,

सचिव (१) (कार्यभार),

महाराष्ट्र विधानसभा